

Hikmet Onat Kim?

Yıllarca önce bir bakanlığın genel müdürü ile görüşmeye gitmiştim. Arkasındaki duvarda **Hikmet Onat**'ın bir yağlıboya yapıtı asılıydı. *"Ne şanslısınız! Odanızda bir Hikmet Onat resmi var. Ben sizin yerinize olsam, arkamdaki duvara değil karşıma asardım!"* dedim.

Genel Müdür *"Kimin resmi"* diye sorunca ressamın adını yineledim. *"Ünlü birisi mi"* diye sorup benden *"evet"* yanıtını alınca, *"Aman yüksek sesle konuşmayın. Odacılar duymasın, yoksa çalınır!"* demişti. Türk resminin sahipsizliğini, kayda kuyda gelmeyişi o gün anlamıştım.

Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'ndeki (ADRHM) son hırsızlık olayı, bu anımı tazeletti. Dünyanın çeşitli müzelerinden, görkemli tablolar çalındıklarında, Hollywood filmlerine, TV dizilerine konu olduklarına göre, Türkiye'nin de bu tür *"sanat hırsızlığının"* dışında kalması elbette beklenemez.

Ancak, adamların her türlü önlemleri aldıkları halde zeki soyguncuların milimetrik hesaplarından kurtulamadıklarını da kabul etmemiz gerekir. Yeter ki,

yine de sen eşeğini sağlam kazığa bağla...

Adamlar soygundan sonra, çalınan yapıtların fotoğraflarını anında basına dağıtırlar, *"piyasa alarmı"* görevi yapan kurumları uyarırlar. Peki, ADRHM'de çalınan son yapıtların fotoğrafları neden basına dağıtılmadı? Çünkü kayıt kuyutları yok!

1980'lerin sonunda Adana Müzesi'nden bir tunç boğa heykelciği çalınmıştı. 4-5 ay sonra Nev York'ta Brooklyn Müzesi'ni gezerken bir Amerikalı özel koleksiyoncunun müzeye ödünç verdiği bir tunç boğa heykelciği gördüm.

Sahibi ile bağlantı kurdum. Olayı anlattım. *"Belki de bu boğa heykelciği o olabilir!"* dedim. Adamcağız *"Yeni aldım. Bana hemen Türkiye'deki müze kayıtlarını getirin. Hemen geri vereyim!"* dedi. Genel müdürlüğe telefon ettim, belgelerini istedim.

Aradan iki hafta geçmiş, herhangi bir yanıt gelmemişti. Yeniden aradım. Aldığım yanıt şaşırtıcıydı: *"Ne resmi var ne de kaydı!"* Çalan neyi çalacağını çok iyi biliyordu!

Arşivimden, Soygunun Öyküsü!

Son soyguna nasıl gelindiğini skendi arşivimdeki *"ADRHM dosyasından"* izleyelim. Bu arada konuyu o yıllarda köşesinden eksik etmeyen **Mustafa Ekmekçi**'yi de saygıyla analım.

Cumhuriyet gazetesi Kültür Servisi muhabiri **Hülya Karabağlı**'nın 28 Temmuz 1995 tarihli haberine göre, ADRHM'den kaybolan, *"izine rastlanmayan milyarlık 15 tablo"* hakkında dönemin bakanı **İsmail Cem**, Güzel Sanatlar Genel Müdürü **Mehmet Özel** ile 3 yardımcısı hakkında soruşturma başlatacağını bildirdi.

4 Temmuz, Cumhuriyet'te Karabağlı'nın yeni haberi: *"Nerede olduğu bilinmeyen tablolar 100'ü aştı!"*

21 Ağustos, Karabağlı izlemeyi sürdürüyor: *"Sayıştay tablo skandalına el koydu. 10 yıldır denetim yapılmamış!"*

4 Eylül, Karabağlı'nın son haberi: *"Güzel Sanatlar Genel Müdürü Mehmet Özel'in Sayıştay'a 20 yıldan beri ayniyat bildirimini yapmadığı belirlendi!"*

Sonrasında Sayıştay toplam 150 resmin kaybolduğunu saptayacaktır.

★★★

31 Mayıs 1999 tarih ve (B.16.0.TKB.543-923) sayılı Kültür Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanı **Şahin Kircan** imzalı yazıda Sayıştay'ın verdiği 150 sayısının doğru olmadığı belirtiliyor. Yazıdan bazı alıntılar:

(...Milli Kütüphane'den 18 Mart 1980'de protokolle Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'ne alınan, aralarında 4 adedi **Hoca Ali Rıza**'ya ait

suluboya ve karakalem resimler de bulunan, 25 adedi kayıptır.

"...herhangi bir görevli veya sorumluya teslim etmeyen veya zimmetlemeyen, hatta geçici olarak aldığı resimlerin bir kısmını alınıp amacına aykırı olarak senet veya tutanak düzenlemeden kamu kurum-kuruluşlarına dağıtan ve 25 adedinin kaybolmasına sebebiyet veren Güzel Sanatlar Genel Müdürü Mehmet Özel'in; kasıtlı olarak verilen emri tam ve zamanında yapmadığı, kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmede için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125. maddesinin C/a fıkrası uyarınca, aylıktan kesme ile tecziyesi gerekmekte ise de, yukarıda belirtilen davranışların üzerinden 2 yılı aşkın bir süre geçen, hakkında disiplin yönünden herhangi bir işlem yapılmasına mahal olmadığı, devlet malına zarar verme yönetmeliğine göre bedellerinin adı geçene

ödetilmesine..."

(...aralarında **Atatürk** portresi, **Kenan Evren** portresi, Milli Güvenlik Konseyi üyelerinin resminin de bulunduğu beş eserin kaybına neden olan Mehmet Özel ve 6 yardımcısı için zamanaşımı geçerli olmakla, bunların değerlerinin ödetilmesine...)

(...kamu kurum ve kuruluşlara geçici verilen ve kayıtlarına rastlanmayan 8 resmin kaybolmasına sebebiyet veren, Genel Müdürü Mehmet Özel başta olmak üzere altı yardımcısının

zamanaşımına giren suçları eserlerin bedellerinin tahsiline...)

(...Dışişleri Bakanlığı'na verildiği söylenen ve kaybolan 18 resmin zamanaşımına girdiği, ancak Genel Müdür Mehmet Özel ve dört yardımcısına değerlerinin ödetilmesine...)

★★★

12 Kasım 1999 tarih ve (B.16.0.TKB/53-2045) tarihli Teftiş Kurulu Başkanı **Şahin Kircan** imzalı Başmüfettiş **Hayati Biçkici**'nin bir başka teftiş raporunda kayıp tüm resimlerin dökümü yer almaktadır. Ama bunların hiçbirinin fotoğrafları basına dağıtılamamıştır! Çünkü...

★★★

12 Nisan 2001 tarihinde Bakanlık Müsteşarlığı'na sunulan 36 sayfalık *"Kültür Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü ve Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi Bünyesinden Kaybolan Tabloların Değer Tespit Komisyonu Raporu"*nda özetle şöyle deniliyor:

"...İncelememize verilen kayıp tablolarla ilgili dosyada görsel hiçbir belge olmadığı tespit edildiği, müze ve genel müdürlükteki tabloların gerekli bilimsel envanterlerinin yapılmamış olduğu da anlaşıldığından, (...) dolayısıyla değer tespiti olanaksızdır..."

Raporda ayrıca, bazı tablolardaki resimlerin *"Eski yazılı resimdeki imza okunamadı"* biçiminde kayıt düşülmesi ile de dalga geçiliyor.

★★★

ADRHM'nin neden *"onarım"* adı altında altı yıl kapalı tutulup *"hayalet müze"* adını aldığı şimdi daha iyi anlaşılıyor.

★★★

Mehmet Özel kimdir? 3 Haziran 2001'de Hürriyet gazetesinden **Faruk Bildirici**'ye verdiği söyleşiden 28 bakan değiştirip 29 yıl koltuğunu koruyan rekortmen genel müdür olduğunu, *"Bana 'her devrin adamı' dediklerini ben de duydum!"* dediğini öğreniyoruz.

★★★

Mehmet Özel kimdir? 3 Haziran 2001'de Hürriyet gazetesinden **Faruk Bildirici**'ye verdiği söyleşiden 28 bakan değiştirip 29 yıl koltuğunu koruyan rekortmen genel müdür olduğunu, *"Bana 'her devrin adamı' dediklerini ben de duydum!"* dediğini öğreniyoruz.

Sahte Picasso Odası!

Türkiye'de 2000-1 yıllarında bir dizi *"sahte Picasso resimleri"* ele geçirilmekteydi. Olayları 25 Mayıs 2002'de Cumhuriyet'te *"Picasso Skandalı"* başlıklı bir yazı dizisi ile anlatmıştım.

İlk sahte Picasso resmini İzmir'de Mali Polis titiz bir çalışma ile ele geçirmiş, Özel, *"Resmin arkasındaki sahte Picasso imzasını basına göstererek 28 yıllık genel müdürlüğümün en mutlu gününü yaşadım"* diye övünmüştü.

Sonra üç sahte Picasso daha yakalandığında *"hayalet müzede"* *"Özel Picasso Odası"* düzenlemiş,

müzede o ana değin görülmemeyen güvenlik önlemlerini aldıktan sonra, teftiş raporuna *"olur"* veren dönemin Bakanı **İstemihan Talay**'a törenle açtırmıştı! Dönemin Başbakanı **Bülent Ecevit**'in İspanya'da Picasso Müzesi'ni gezerken *"Artık bizim de Picasso'larımız var!"* diye övünmesinden sonra olmuştu!

Yazı dizimizden sonra *"Özel Picasso Odası"* kapatılacak, Özel, koltuğunu bir süre daha koruduktan, üstelik emekli olduktan sonra Başbakanlık'a özel danışman olarak atanacaktı!